

Ledelsesresumé

Andel elever der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne

Indenrigs- og Boligministeriets Benchmarkingenhed har i en ny analyse undersøgt andelen af elever i 9. klasse, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne i forbindelse med afgangseksamen. Karakterkravet til erhvervsuddannelserne, som blev indført med den politiske aftale om ”Bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser”, har været gældende siden skoleåret 2014/2015 og blev udvidet fra skoleåret 2017/2018.

Karakterkravet skal ifølge aftalen være med til at flere fuldfører en erhvervsuddannelse, og sikre at elevernes faglige niveau styrkes, så eleverne bliver mere attraktive for erhvervslivet. Herudover er der i aftalen også fokus på, at flere elever skal vælge en erhvervsuddannelse, og at erhvervsuddannelserne generelt skal være mere attraktive for de unge.

For at opfylde karakterkravet til erhvervsuddannelserne skal en elev i forbindelse med afgangseksamen i 9. klasse opfylde tre delkrav:

- ✓ Tage de lovbundne prøver i dansk og have opnået et gennemsnit på mindst 2,0.
- ✓ Tage de lovbundne prøver i skriftlig matematik og have opnået et gennemsnit på mindst 2,0.
- ✓ Tage alle de lovbundne prøver, de to prøver i udtræksfag og have opnået et gennemsnit på mindst 2,0 på tværs af alle prøverne. Det svarer til at bestå folkeskolens afgangseksamen.

Karakterkravet til erhvervsuddannelserne er det laveste blandt ungdomsuddannelserne. Hvis en elev ikke opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne, opfylder eleven heller ikke karakterkravet til de øvrige ungdomsuddannelser, og vil derfor i udgangspunktet ikke have direkte adgang til disse.

I denne analyse er der fokus på, hvor stor en andel af eleverne i 9.klasse, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne. Det er interessant, fordi andelen siger noget om, i hvor høj grad kommunerne formår at løfte elevernes faglige niveau, så de er fagligt parate til en ungdomsuddannelse. Det må betragtes som en af folkeskolens vigtigste opgaver. Det er også interessant, fordi der er et generelt politisk fokus på, at flere unge skal gennemføre en erhvervsuddannelse.

Formålet med analysen er at give hver enkelt kommune indsigt i, hvor stor en andel af eleverne i 9.klasse i kommunen, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne, når man tager højde for hver enkelt kommunes elevgrundlag. Det er således velkendt, at elevgrundlaget er forskelligt i kommunerne, og at elevgrundlaget har betydning for hvor stor en andel af eleverne, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne. Ved at tage højde for forskelle i elevgrundlaget sikres en mere retvisende sammenligning, hvor den enkelte kommune får et bedre indblik i, hvordan de reelt klarer sig i forhold til andre kommuner.

For at sætte fokus på kommunernes indsats ser vi i analysen alene på elever i 9. klasse i de kommunale grundskoletyper, dvs. folkeskoler, kommunale ungdomsskoler, specialskoler samt dagbehandlingstilbud og behandlingshjem. Analysen dækker skoleårene 2011/2012 til 2019/2020. Vi har dog særligt fokus på skoleåret 2018/2019, da 2019/2020 var et særligt år som følge af COVID-19, hvor elevernes standpunktskarakterer blev ophøjet til afsluttende eksamenskarakterer.

I analysens sidste kapitel har vi indsat en række refleksionsspørgsmål. Spørgsmålene kan give inspiration til, hvordan analysens resultater kan bruges til at fortsætte dialogen i egen kommune om andelen af elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne. Nederst i dette ledelsesresumé kan du se eksempler på refleksionsspørgsmålene.

Udover selve analysen har vi udarbejdet tre bilag. I bilag 1 "Sådan placerer din kommune sig" er centrale figurer fra analysen præsenteret for hver enkelt kommune. I bilag 2 "Kommunespecifikke nøgletal" kan man finde de væsentligste tal fra analysen for hver enkelt kommune. I bilag 3: "Metode" er metoden bag opgørelser og modeller i analysen præsenteret.

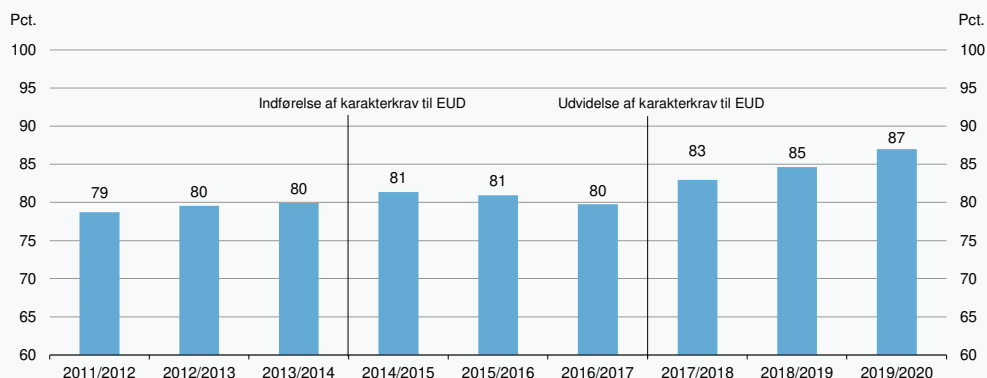
15 procent af eleverne opfylder ikke karakterkravet til erhvervsuddannelserne

I skoleåret 2018/2019 opfyldte 85 procent af eleverne i 9. klasse karakterkravet til erhvervsuddannelserne i forbindelse med folkeskolens afgangseksamen, jf. figur 1.1. Dermed var der også 15 procent af eleverne, svarende til tæt på 7.500 elever, der ikke opfyldte karakterkravet til erhvervsuddannelserne. Det vil altså sige, at 15 procent af eleverne ikke havde direkte adgang til erhvervsuddannelserne, eller nogle andre ungdomsuddannelser, efter 9. klasse.

Som følge af COVID-19 pandemien blev de normale afgangseksaminer i skoleåret 2019/2020 aflyst. I stedet blev elevernes standpunktskarakterer ophøjet til afsluttende eksamenskarakterer. Dermed er elevernes resultater ved folkeskolens afgangseksamen i 2019/2020 baseret på et andet prøvegrundlag end ellers. Med det væsentlige opmærksomhedspunkt for øje er det alligevel interessant at betragte resultaterne for 2019/2020, fordi det er de nyeste tal. I 2019/2020 opfyldte 87 procent af eleverne i 9. klasse karakterkravet til erhvervsuddannelserne i forbindelse med folkeskolens afgangseksamen. Dermed var der altså lidt flere, der opfyldte kravet i det år, hvor elevernes standpunktskarakterer blev ophøjet til afsluttende eksamenskarakterer.

Figur 1.1

Andel elever der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne fra 2011/2012 og 2019/2020, pct.

Anm.: EUD er en forkortelse for erhvervsuddannelserne. Fra 2014/2015 indførte man krav om, at eleverne skal have mindst 2,0 i gennemsnit i dansk og matematik for at opfylde karakterkravet til erhvervsuddannelserne. Fra 2017/2018 blev karakterkravet udvidet, så der også er krav om, at man skal bestå folkeskolens afgangseksamen samlet set. Figuren viser andelen opgjort på baggrund af de karakterkrav, der gjorde sig gældende fra 2017/2018. Dermed er de beregnede andele for fx skoleåret 2012/2013 beregnet på baggrund af karakterkrav, der først blev indført senere.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Andelen af elever der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne er stigende

Fra skoleåret 2017/2018 blev karakterkravet udvidet, så eleverne, udover krav i dansk og matematik, nu også skulle bestå 9. classes afgangseksamen. Når vi i analysen ser på udviklingen over tid, tager vi

for alle årene udgangspunkt i de karakterkrav til erhvervsuddannelserne, der gjorde sig gældende fra skoleåret 2017/2018. Fra skoleåret 2011/2012 til 2018/2019 steg andelen af elever, der opfyldte karakterkravet til erhvervsuddannelserne, med ca. 6 procentpoint. Fra 2011/2012 til 2018/2019 har hele 85 kommuner oplevet en stigning i andelen af elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne. 15 af de 85 kommuner, der har oplevet en stigning, har øget deres andel af elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne, med mindst 10 procentpoint.

Dykker man ned i de enkelte delkrav, der altså består af krav til matematik, dansk og folkeskolens afgangseksamen, ser der også ud til at være et vist mønster i udviklingen. Generelt er andelen, der opfylder de enkelte delkrav også stigende, ligesom der ses et mønster, hvor en større andel elever opfylder de forskellige delkrav efter kravet rent faktisk er blevet indført, end før det var gældende.

Elever der ikke opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne mangler typisk én eller flere af de påkrævede prøver

Den primære årsag til at eleverne ikke opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne er, at eleverne ikke har taget alle de obligatoriske prøver ved folkeskolens afgangseksamen. Det gør sig i 2018/2019 gældende for 12 ud af de 15 procent, der ikke opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne. De resterende 3 procent har taget alle de obligatoriske prøver, men har ikke opnået tilstrækkeligt høje karakterer.

Zoomer man yderligere ind på de 15 procent eller ca. 7.500 elever, der ikke opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne, og kigger på de forskellige delkrav, viser analysen, at omkring halvdelen hverken opfylder delkravet til dansk, matematik eller folkeskolens afgangseksamen. Det skyldes altså enten, at eleverne ikke har taget alle de påkrævede prøver, eller fordi de ikke opnår et tilstrækkeligt højt gennemsnit.

Analysen viser videre, at næsten en femtedel af de 7.500 elever, der ikke opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne, alene mangler at bestå folkeskolens afgangseksamen. Eleverne falder også her primært på, at de ikke har taget alle de obligatoriske prøver ved afgangseksamen. Der er dermed en gruppe elever, der opfylder karakterkravet i dansk og matematik, men som på grund af kravet om, at eleverne også skal bestå folkeskolens afgangseksamen, alligevel ikke har direkte adgang til erhvervsuddannelserne.

Stor forskel på tværs af kommuner i andelen af elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne

Der er stor forskel på andelen af elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne på tværs af kommunerne. Andelen varierede fra 68 procent til 95 procent i 2018/2019. Dermed er der en forskel på hele 27 procentpoint mellem den kommune, der havde den laveste andel, og den kommune der havde den højeste andel. Det er en markant forskel, og karakterkravet til erhvervsuddannelserne er endda det laveste krav blandt de forskellige karakterkrav til ungdomsuddannelserne. I 2018/2019 havde 19 kommuner en andel under 80 procent, mens 8 kommuner havde en andel over 90 procent, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne.

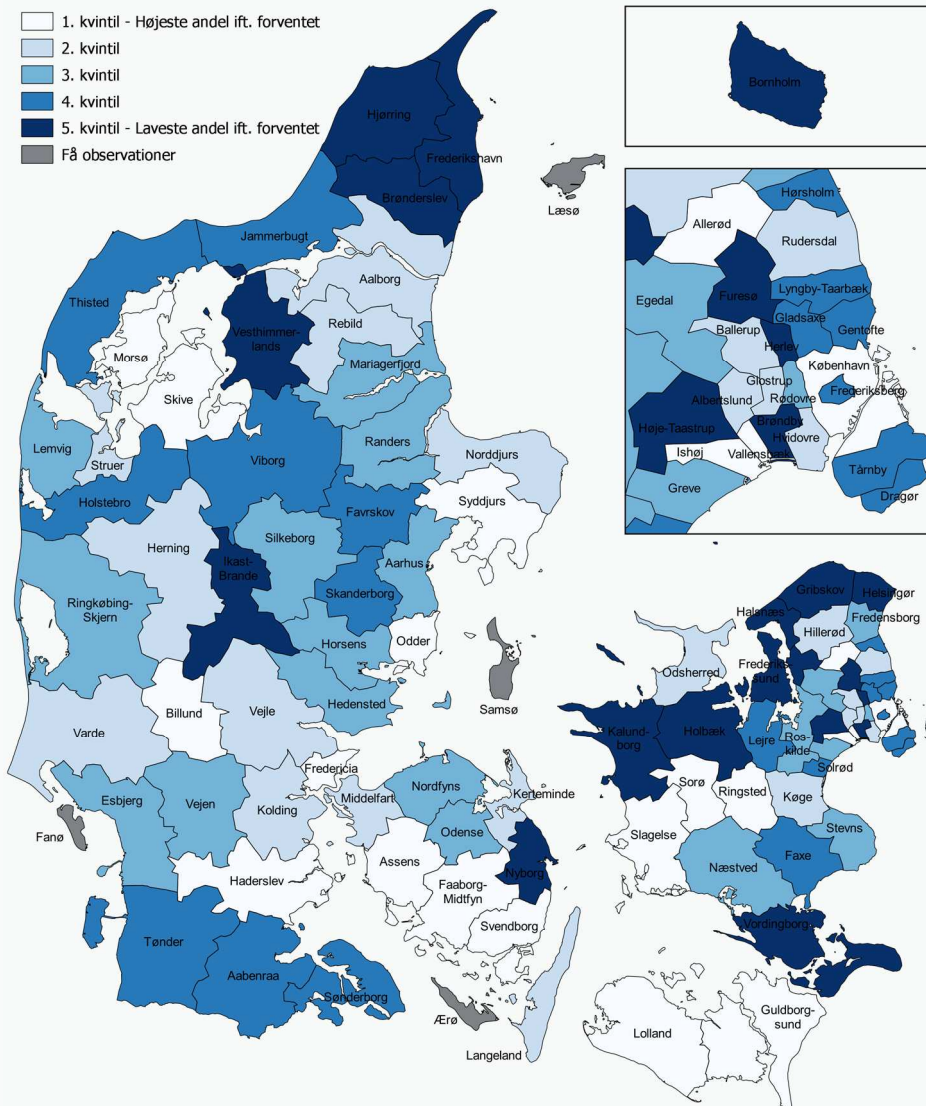
Der er også store forskelle på tværs af kommunerne, når man tager højde for forskelle i elevgrundlaget

I analysen har vi beregnet en såkaldt benchmarkingindikator, der viser forskellen mellem den enkelte kommunes faktiske andel elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne, og den andel man kunne forvente på baggrund af kommunens elevgrundlag. I figur 1.2 på næste side er benchmarkingindikatoren for hver enkelt kommune inddelt i kvintiler og vist i et danmarkskort.

De forhold vi har taget højde for omkring elevgrundlaget er forskellige elevkarakteristika som fx alder, køn, herkomst, ordblindhed, om barnet modtager segregeret specialundervisning, forskellige variable for fysisk og psykisk sundhed, og elevens resultater i de nationale test i dansk og matematik i henholdsvis 2. og 3. klasse. Sidstnævnte skal ses som en proxy for elevens tidlige evner, motivation mv. Herudover har vi også taget højde for forældrekarakteristika (fx uddannelsesniveau og beskæftigelse), søskendekarakteristika (om en søskende har modtaget en eller flere sociale foranstaltninger) og variable på skoleniveau.

Figur 1.2

Benchmarkingindikator for andel elever der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne i 2018/2019

Anm.: 1. kvintil dækker over den femtedel af kommunerne, som har den højeste andel elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne i 2018/2019 i forhold til, hvad man kunne forvente på baggrund af elevgrundlaget. 5. kvintil dækker omvendt over den femtedel af kommunerne, der har den laveste andel i forhold til, hvad man kunne forvente på baggrund af elevgrundlaget.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Benchmarkingindikatoren for 2018/2019 viser, at der også er markante forskelle mellem kommunernes andel elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelse, når der tages højde for forskelle i

kommunernes elevgrundlag. Indikatoren varierer fra -9,0 til 8,0. Det vil sige, at de to kommuner med den laveste og højeste indikator har en andel, der er henholdsvis 9,0 procentpoint lavere og 8,0 procentpoint højere, end man kunne forvente ud fra kommunens elevgrundlag.

De 10 kommuner, der har de laveste benchmarkingindikatorer, har gennemsnitligt 5,1 procentpoint færre elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne, end hvad man kunne forvente ud fra elevgrundlaget. De 10 kommuner, der har de højeste benchmarkingindikatorer, har gennemsnitligt 4,5 procentpoint flere elever, end hvad man kunne forvente.

Refleksionsspørgsmål

Analysen giver kommunerne mulighed for at se nærmere på, hvordan andelen af elever der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne ser ud i kommunen, efter der er taget højde for kommunens elevgrundlag. Det er relevant for den enkelte kommune at følge op på resultaterne fra denne analyse, og det kan i den forbindelse være nyttigt at overveje forskellige refleksionsspørgsmål som eksempelvis:

- Hvad er andelen af elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne i vores kommune, i forhold til hvad man kunne forvente ud fra elevgrundlaget? Er andelen i overensstemmelse med vores forventninger?
- Hvordan følger vi i kommunen op på, hvor stor en andel af eleverne, der efter 9. klasse har adgang til erhvervsuddannelserne? Følger vi denne andel over tid?
- Hvordan sikrer vi os, at andelen af elever, der opfylder karakterkravet til erhvervsuddannelserne, bliver så høj som muligt fremadrettet? Er der fx særlige grupper blandt eleverne, vi skal have et særligt fokus på?

Du kan finde flere refleksionsspørgsmål i kapitel 6.